

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานค้นคว้าและงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมาตรฐานโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยตรงนั้นยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน คงมีแต่เฉพาะที่เกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพียงอย่างเดียว หรือเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สัมพันธ์กับปัจจัยอื่น ๆ เท่านั้น ผู้วิจัยจึงนำส่วนที่สัมพันธ์กับหัวข้อเรื่อง πουผู้วิจัยทำการศึกษา มาแยกกล่าวเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ

1. ลักษณะของโรงเรียนที่ดี
2. ผลงานวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียน
3. ผลงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. ผลงานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษา ดังัดกรุง เพมหานคร

ลักษณะของโรงเรียนที่ดี

เกรียง เอี่ยมสกุล ได้เขียนสิ่งที่น่ารู้ภาค 20 ประการ เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งมีข้อที่เกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนที่ดีดังนี้ คือ

1. การศึกษาทุกอย่างต้องจัดเพื่อเด็ก ความดีที่ได้รับอยู่ที่เด็กและครู ถ้างานเสียหาย ผู้เสียหายก็คือเด็ก
2. โรงเรียนดีต้องดีทุกเวลาตั้งแต่ชั่วโมงแรกจนถึงชั่วโมงสุดท้ายของปีการศึกษา
3. โรงเรียนที่เปิดเรียนในภาคแรกและพร้อมที่จะสอนได้ทันทีนับเป็นโรงเรียนดี

4. โรงเรียนที่ดีต้องดีเพื่อเด็ก ไม่ใช่เพื่อผู้ใหญ่
5. โรงเรียนจะต้องสร้างความคิดหลาย ๆ อย่างให้แก่เด็ก คือในด้านความรู้ ปัญญา นิสัย ทักษะและเจตคติ และโรงเรียนหรือครูจะต้องส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิด หรือควบบัญญา ไม่ใช่สอนแต่เพียงให้เด็กมีความรู้
6. เด็กควรจะได้คุณสมบัติของมนุษย์ที่ดีตัวไปด้วยเมื่อออกจากโรงเรียน
7. การศึกษาควรหมายถึงสิ่งที่ติดตัวเด็กหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ไม่ใช่ประกาศนียบัตร ฉะนั้นนิสัยต่าง ๆ ต้องเพาะตั้งแต่เด็ก คือตั้งแต่อนุบาลและชั้นประถมศึกษาขึ้นไป
8. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาควรมีหนังสือที่เหมาะสมแก่นักเรียนชั้นประถม
9. โรงเรียนต้องสร้างและปลูกฝังนิสัยให้แก่เด็กให้รู้จักความสะอาดจนเกิดความเคยชินให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเมื่อเห็นสิ่งใดสกปรกเลอะเทอะหรือวางนินทที่แล้วทนไม่ไหวจะต้องจัดและเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น
10. ครูต้องสร้างความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ฉะนั้นการสอนจึงต้องสอนให้เด็กเรียนโดยการกระทำ สังเกต ค้นคว้า ทดลองอยู่เสมอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีและอุปกรณ์การสอนที่ครูใช้
11. การสอนด้วยแบบเรียนอย่างเดียวทำให้เด็กได้รับความรู้น้อย
12. โรงเรียนควรร่วมกันประเมินผลงานในสิ้นปี เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไขปรับปรุงงานโรงเรียนให้ดีขึ้น งานประเมินผลเป็นหน้าที่ของทุกคน
13. โรงเรียน (เปรียบเสมือน) เป็นสิ่งมีชีวิต ต้องเคลื่อนไหว (หมายถึงปรับปรุง เปลี่ยนแปลง) อยู่เสมอ ถ้าไม่เคลื่อนไหวจะนิ่งและตายไปในที่สุด¹

¹เกรียง เอี่ยมสกุล, "สิ่งนำรั้นาคิด 20 ประการ ของอชิบตีกรมสามัญศึกษา," ประชาศึกษา 23 (มีนาคม 2512) : 4-6.

เฟเบอร์และเชียรอน กล่าวว่าลักษณะของโรงเรียนประถมศึกษาในคริสต์ศตวรรษ
ที่ 20 ควรมีลักษณะและตั้งจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่จะผลิตเด็กไว้ ดังต่อไปนี้

1. เตรียมเด็กให้เรียนรู้ถึงวิธีการแสวงหาความรู้ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การสังเกต การทำความเข้าใจ รู้จักเปรียบเทียบและแยกแยะ วิเคราะห์ การนำไปใช้ การประเมินผล เพื่อเด็กนำไปคิดแปลงใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นพื้นฐานที่ให้เด็กพัฒนาทางกายและใจ
2. ต้องให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจในสภาพของสังคมและโลกที่เขาอยู่ ในด้านการรู้จักปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคมได้
3. ต้องสอนให้เด็กเป็นพลเมืองที่อยู่ในระบบประชาธิปไตยได้ ด้วยการฝึกให้ยอมรับความแตกต่างของบุคคล เคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักรับผิดชอบตนเอง อีกทั้งเข้าใจในกระบวนการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับตนเองให้เข้าและทันต่อสภาพสังคม
4. โรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศสนุขสัมพันธ์ขึ้นในโรงเรียน โดยการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ เข้าใจและยอมรับตัวเอง ซึ่งมีผลส่งให้เด็กเข้าใจและยอมรับผู้อื่นด้วย เพื่อให้เขาสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้
5. โรงเรียนประถมต้องฝึกเด็กให้อยู่ในสถานการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีคุณค่า ทั้งนี้เพื่อเตรียมเด็กให้เรียนรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อเมื่อเด็กออกไปประสบปัญหาในเหตุการณ์นั้น ๆ จะสามารถแก้และจัดปัญหาได้
6. โรงเรียนต้องฝึกเด็กให้พัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักคิดตัดสินใจ ้วยตนเองมากกว่าจะตามความคิดของผู้อื่น อีกทั้งมีทัศนคติที่กว้างขวาง เข้าใจ และยอมรับสังคม¹

¹Charles F. Faber, and Gilbert F. Shearron, Elementary School Administration Theory and Practice, (New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1970), pp. 366-367.

สมิธ กล่าวว่าความจริงที่จะใช้เป็นหลักในการทดสอบว่าโรงเรียนใดดีหรือไม่ เริ่มตั้งแต่ก่อนเดินเข้าประตูโรงเรียน ก่อนอื่นให้ลองถามทางไปห้องพักครูใหญ่จากนักเรียน ถ้าชี้ไปยังที่พักที่อยู่ไกลออกไปแล้วรีบเดินผละหนึไป แสดงว่าโรงเรียนนี้ไม่ค่อยดีนัก ความสัมพันธ์ระหว่างครูใหญ่และนักเรียนยังห่างไกลกันมาก หากนักเรียนนำทางไปถึงห้องพักแสดงว่าใช้ได้ ถ้าพาไปด้วยตนเองและแนะนำให้รู้จักกับครูใหญ่เป็นอันว่าได้พบโรงเรียนที่ดีที่สุด โรงเรียนที่มีแต่เสียงอึกทักไม่ใช่โรงเรียนที่ดีที่สุดเสมอไป อาจดีกว่าโรงเรียนที่เคร่งกระเบียบเล็กน้อยเท่านั้น อีกประการหนึ่งโรงเรียนที่พ่อแม่ยังติดใจว่าต้องมีดีก็ใหญ่โตประดับด้วยเฟอร์นิเจอร์ราคาแพง ทาสีตกแต่งสวยงาม ซึ่งความจริงไม่จำเป็นต้องสวยงามขนาดนั้น ให้มีสภาพปลอดภัยในทุกฤดูกาลก็ใช้ได้แล้ว ที่สำคัญคือมีครูผู้ยืนทำงานอย่างเต็มที่และรักการสอน นักเรียนจะดีเพราะสิ่งแวดลอมคือคนไม่ใช่วัตถุสิ่งก่อสร้าง ครูใหญ่ที่ดีพึงมีลักษณะคล้ายนักแสดง หมั่นคอยตรวจตราบริเวณโรงเรียน นอกจากนั้นต้องมีความคุ้นเคยกับนักเรียนทุกคน

อนึ่งการส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนนั้น เป็นวิธีที่ดีในการป้องกันมิให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการศึกษาและรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ข้อที่ผู้ปกครองพึงจำไว้ในกาประเมินระดับดีเลวของโรงเรียน คือความรู้สึกที่ตนมีต่อโรงเรียนหรือความสัมพันธ์ที่ผู้ปกครองควรให้แก่โรงเรียน¹

กริฟฟิธส์ ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาที่จะทำให้โรงเรียนอยู่ระดับดีไว้ 4 ประการ คือ

1. เป็นผู้รักษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน

¹Keith Smith, "Good Schools, Bad Schools," Readers' Digest

2. เป็นผู้ปรับปรุงและขยายโอกาสทางการศึกษา
3. เป็นผู้ทำหน้าที่รับและปรับปรุงบุคลากร
4. เป็นผู้ทำหน้าที่จัดหา วิชา เงิน อาคารและสถานที่ในโรงเรียน¹

คัททันและฮอคเคท ได้กล่าวถึงลักษณะของโรงเรียนที่ดี โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนว่า ครูต้องมีความสัมพันธ์โดยใกล้ชิดกับเด็กทุกคนในห้องเรียน ต้องจัดห้องเรียนให้น่าเรียน ระวังเด็ก สะอาดและถูกสุขลักษณะ ครูควรวางแผนโดยรอบคอบในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเหมาะสมกับบุคลิกภาวะและความต้องการของเด็ก ให้เด็กเกิดความสนใจ ครูต้องสามารถแนะนำและควบคุมกลุ่มนักเรียนได้ หรือทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูต้องพยายามให้เด็กปกครองและประชาชนทั่วไป รวมทั้งเพื่อนร่วมงานให้ร่วมมือในด้านการศึกษาของเด็ก เพื่อประสิทธิผลสูงสุดแก่ชีวิตของนักเรียน²

ซิมพ์สัน ได้ให้ความสำคัญของโรงเรียนที่ดีในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยสรุปว่า วัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีอยู่ถึง 10 ประการ คือ

1. เสนอรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการข่าวสารของโรงเรียน

¹Daniel E. Griffiths, Human Relations in School Administration, (Appleton - Century Craft, Inc., 1956), pp. 3-13.

²Willbert Dutton and John A. Hockett, The Modern Elementary School Curriculum and Methods, (Rinehart and Company, N.Y., 1959), pp.5-17.

2. รับผิดชอบต่อความเคลื่อนไหวจากภายนอกเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน
3. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในความสำเร็จของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องสนใจต่อการศึกษาของท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีบทบาทในการวางเป้าหมายของการศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอน
6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนหรือท้องถิ่น ที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้นโดยโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ประชาคม ศูนย์การศึกษา และวัฒนธรรม
7. เสนอความรู้ ความก้าวหน้าและแนวโน้มใหม่ ๆ ทางการศึกษาแก่ชุมชน
8. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่น ๆ ในสังคม
9. เป็นหนทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน
10. เป็นการแก้ไขข้อข้องใจและสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนในแง่ดี ด้วยความเชื่อถือและนิมยยกย่อง¹

สมาคมนิเทศและพัฒนาลูกศรของสหรัฐอเมริกา ได้รวบรวมคุณสมบัติของโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงปรารถนาไว้ ดังต่อไปนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติกับนักเรียน ความรู้ และสังคม

¹Merle R. Sumption, School Community Relations, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1966), pp. 104-106.

2. ต้องรับผิดชอบยิ่งกว่าการสอนความรู้พื้นฐานแก่เด็ก คือไม่ใช่เพียงให้เด็กมีความรู้เพื่อศึกษาต่อเท่านั้น ต้องให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

3. ต้องสอนให้นักเรียนรู้จักตนเองและรู้จักพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

4. ส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่สอนต้องให้นักเรียนทำงานร่วมกับคนอื่นเป็นกลุ่มได้

5. ต้องแสดงถึงความเคารพในความแตกต่างของบุคคล

6. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

7. ยอมรับและจัดอุปกรณ์การเรียนให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

8. ต้องสามารถให้นักเรียนนำความรู้จากทางโรงเรียนไปใช้ในชีวิตจริงที่เขารู้จักได้

9. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียนด้วย

10. ต้องถือว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน เป็นข้อต่ออันหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน ไม่ใช่ขั้นสุดท้ายของการเรียนการสอน

11. ต้องยอมรับว่า ความต้องการของนักเรียนย่อมแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางบ้านและชุมชน และโรงเรียนต้องถือเป็นความรับผิดชอบที่จะสนองความต้องการเหล่านั้น

12. โรงเรียนจะต้องมีเสรีภาพที่จะพัฒนาโปรแกรมการศึกษาของตนเอง โดยเฉพาะ

13. ใช้เวลาของนักเรียนและครู เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

14. โรงเรียนต้องมีขนาดพอเหมาะและดูแลให้ห้องเรียนสามารถให้โอกาสเกิดการเรียนรู้อย่างดีที่สุดแก่นักเรียน

15. ต้องให้เด็กอยู่ในสภาพที่เขาจะเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้มากที่สุด

16. ต้องสนใจปัญหาที่อาจเกิดจากการเลื่อนชั้นและการย้ายโรงเรียนของเด็ก

17. ต้องสามารถใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

18. ต้องไม่สอนเด็กโดยยัดมันอยู่แต่ในชั้นเรียนหรืออาคารเรียนเท่านั้น เพราะผู้เรียนอาจเรียนได้จากสิ่งแวดล้อมในเวลาพัก และจากสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนได้ด้วย

19. ผู้บริหารการศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเป็นพิเศษในด้านการเรียนการสอน

20. ต้องมีคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะด้านคุณวุฒิและต้องมีการอบรมครูประจำการ และการนิเทศที่ใกล้ชิด

21. โรงเรียนต้องถือว่าคนมีบทบาทในฐานะผู้นำของชุมชน คือต้องอธิบายโปรแกรมการศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจ ดังนั้นโรงเรียนต้องมีหน่วยงานที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ชุมชนเพื่อเขาจะได้แสวงหาโอกาสที่ดีที่สุดทางการศึกษาให้แก่บุตรหลานของเขา¹

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาของเรานั้น การที่จะจัดให้บรรลุจุดประสงค์ตามลักษณะข้างต้นแล้วคงจะเป็นไปอย่างสมบูรณ์เต็มที่ไม่ได้ จึงหวังได้แต่การนำเอาแนวความคิดไปใช้ในส่วนที่สามารถปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพราะแต่ละแห่งมีสภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยไม่เหมือนกัน เมื่อแต่ละโรงเรียนมีความพยายามในการปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็จะเป็นผลส่งไปถึงประสิทธิภาพของโรงเรียนอันหมายถึงสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง นั่นก็คือเราได้ผลิตผลที่มีชีวิตของสังคมที่มีค่าตามที่ประเทศชาติต้องการ

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียน

เทศบาลนครกรุงเทพ ได้ทำการวิจัยหามาตรฐานโรงเรียนเทศบาลเมื่อปี 25 14 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทราบว่าโรงเรียนเทศบาลส่วนใหญ่อยู่ใน

¹George Manolakes, The Elementary School We Need, (New York : McGraw-Hill Book Co., Inc., 1946), p. 15.

มาตรฐานใด และเป็นประโยชน์ในการวางแผนงานปรับปรุงการบริหารและวิชาการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียน 50 โรงเรียน ใช้วิธีประเมินโดยการให้คะแนนไปตามอันดับคุณภาพ เริ่มจากลักษณะต่ำสุดไปหาลักษณะสูงสุด ผลของการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ สามารถอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอนในลักษณะที่สามารถให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย (2.88) ตามแผนการศึกษาชาติปี 2503 ได้ แม้ว่าอุปกรณ์ในการสอนบางอย่างไม่ค่อยจะเพียงพอกับความต้องการเท่าไรนัก

2. ด้านการบริหารโรงเรียน อยู่ในลักษณะคล่องตัวพอสมควร (3.36)

3. ด้านการเรียนการสอน อยู่ในลักษณะพึงพอใจปานกลาง (3.05) คือ การสอนของครูนั้นทำให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นอย่างดี แต่ในด้านการเรียนการสอนนี้ก็มีสิ่งที่น่าสนใจอย่างมากคือ การสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และอื่น ๆ ยังขาดกิจกรรมที่จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและประสบการณ์อย่างมาก ทั้งนี้เพราะอุปกรณ์การสอนยังไม่ค่อยจะเพียงพอ (2.76)

4. ด้านการจัดบริการและความร่วมมือกับชุมชนนั้นอยู่ในลักษณะปานกลาง กล่าวคือในด้านการจัดบริการแก่ครูและนักเรียนนั้นมีบ้างพอสมควร (2.98) ครูและนักเรียนสามารถที่จะสอนและเรียนได้ดีในลักษณะปานกลาง และเนื่องจากโรงเรียนเทศบาลส่วนใหญ่ (78.53 %) ตั้งอยู่ในที่ดินของวัด ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

โดยสรุปแล้ว โรงเรียนเทศบาลนครกรุงเทพ มีมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง (3.07)¹

¹ เสรี เจริญศิริ, "มาตรฐานโรงเรียนเทศบาลของเทศบาลนครกรุงเทพ," วารสารเทศบาลนครกรุงเทพ 11 (มิถุนายน 2514) : 8-28.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัย เพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2517 เพื่อจัดระดับมาตรฐานของโรงเรียน เอกชน จำนวน 2,608 โรงเรียน โดยใช้แบบสำรวจที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นและผลปรากฏว่า

1. โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับมาตรฐานที่ 315 โรงเรียน (ร้อยละ 15.70) ระดับมาตรฐานปานกลาง 1,290 โรงเรียน (ร้อยละ 64.31) และระดับมาตรฐานพอใช้ 401 โรงเรียน (ร้อยละ 19.99)

2. โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับมาตรฐานที่ส่วนมากอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับโรงเรียนในต่างจังหวัดแล้วจะอยู่ในอัตราส่วน 23 : 12 โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับมาตรฐานปานกลาง ส่วนมากจะเป็นโรงเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับโรงเรียนในกรุงเทพฯ แล้วจะอยู่ในอัตราส่วน 59 : 67 โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับมาตรฐานพอใช้ส่วนมากจะเป็นโรงเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับโรงเรียนในกรุงเทพฯ แล้วจะอยู่ในอัตราส่วน 18 : 21

3. โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับมาตรฐานที่ สมควรให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้เกินกว่า 1,200 บาท มี 13 โรงเรียน (ร้อยละ 0.65)

4. โรงเรียนเอกชนแต่ละโรงเรียนมีจุดบกพร่องในค่านโยบาย เพื่อเป็นแนวทาง ในการนิเทศการศึกษา¹

ฝ่ายควบคุมมาตรฐานการประถมศึกษา กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยและรายงานผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ประถมศึกษาประจำปี พ.ศ. 2517 จำนวนทั้งสิ้น 5,352 โรงเรียน โดยจำแนกผลการประเมิน ออกเป็น 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง ควรปรับปรุง และควรแก้ไข และจะมีรูปแบบ

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, "การวิจัย เพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน," หมายเหตุที่ย่อ.

ใกล้เคียงกับการแจกแจงปกติ (Normal Distribution) ทั้ง 5 หมวด ผลปรากฏ
ดังนี้ สภาพทั่วไปโดยส่วนรวมของโรงเรียนกลุ่มนี้มีโรงเรียนคุณภาพดีมาก ร้อยละ 2.4
(129 โรงเรียน) คือ ร้อยละ 12.63 (676 โรงเรียน) พอใช้ ร้อยละ 70.20 (3,757 โรงเรียน)
ควรปรับปรุง ร้อยละ 12.63 (676 โรงเรียน) และควรแก้ไข ร้อยละ 2.16 (114 โรงเรียน)
ซึ่งจำแนกตามลักษณะด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. อาคารสถานที่และอุปกรณ์ มีคุณภาพดีมาก ร้อยละ 2.56 (137 โรงเรียน)
คือ ร้อยละ 13.27 (710 โรงเรียน) พอใช้ ร้อยละ 67.90 (3,634 โรงเรียน) ควรปรับปรุง
ร้อยละ 14.16 (758 โรงเรียน) และควรแก้ไข ร้อยละ 2.11 (113 โรงเรียน)
2. การบริหารโรงเรียน มีคุณภาพดีมาก ร้อยละ 1.94 (104 โรงเรียน) คือ
ร้อยละ 13.27 (710 โรงเรียน) พอใช้ ร้อยละ 70.24 (3,759 โรงเรียน) ควรปรับปรุง
ร้อยละ 11.92 (638 โรงเรียน) และควรแก้ไข ร้อยละ 2.63 (141 โรงเรียน)
3. การเรียนการสอน มีคุณภาพดีมาก ร้อยละ 2.29 (123 โรงเรียน) คือ ร้อยละ
12.25 (656 โรงเรียน) พอใช้ ร้อยละ 70.63 (3,780 โรงเรียน) ควรปรับปรุง ร้อยละ
12.33 (660 โรงเรียน) และควรแก้ไข ร้อยละ 2.50 (134 โรงเรียน)
4. การบริการและการร่วมมือกับชุมชน มีคุณภาพดีมาก ร้อยละ 2.60
(139 โรงเรียน) คือ ร้อยละ 12.40 (664 โรงเรียน) พอใช้ ร้อยละ 69.51 (3,720 โรงเรียน)
ควรปรับปรุง ร้อยละ 12.71 (680 โรงเรียน) และควรแก้ไข ร้อยละ 2.78 (149 โรงเรียน)¹

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัย
คุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียนทุกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งทำการ
ศึกษาเกี่ยวกับด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของรัฐและเอกชนในระดับชั้น

¹ฝ่ายควบคุมมาตรฐานการประถมศึกษา กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา,
รายงานผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2517, หน้า 1-9.

อนุบาลประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ทั้งสิ้นจำนวน 230 โรง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านคุณภาพของอาคารสถานที่ อุปกรณ์การศึกษา ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนต่อปีของระดับอนุบาล อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ระดับประถมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีอัตราส่วนในเกณฑ์ที่สูงกว่าโรงเรียนราษฎร์ แต่โรงเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง - คือ ระดับประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรุงเทพมหานคร มีอัตราส่วนอยู่ในเกณฑ์ดีและปานกลาง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จะมีโรงเรียนในเกณฑ์ดีมากกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นโรงเรียนในเกณฑ์ปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในระดับการศึกษานี้เป็นโรงเรียนเกณฑ์ดีเป็นส่วนมาก ในอัตราส่วนที่ไม่แตกต่างกัน คือกรมสามัญศึกษามีโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก 70 % ส่วนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนก็มีโรงเรียนในเกณฑ์เดียวกันนี้ถึง 75 %

อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ระดับอนุบาลโรงเรียนราษฎร์มีนักเรียนจำนวนต่ำกว่า 16 คน ต่อครู 1 คน ส่วนโรงเรียนอนุบาลสังกัดกรมสามัญศึกษานั้นมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปเสมอ ในปี พ.ศ. 2519 เริ่มจะมี ขนาดต่ำกว่า 16 คน ต่อครู 1 คนมากขึ้น ระดับประถมศึกษาตอนต้นทั้งโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูต่ำกว่า 25 คน ต่อครู 1 คน แต่โรงเรียนราษฎร์มีอัตราส่วนที่สม่ำเสมอมากกว่าส่วนโรงเรียนของกรุงเทพมหานครนั้นแนวโน้มไม่ค่อยสม่ำเสมอ ระดับประถมศึกษาตอนปลายของกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่ (81 %) มีอัตราส่วนนักเรียนต่ำกว่า 20 คน ต่อครู 1 คน สำหรับสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น จะมีจำนวนนักเรียนกลุ่มใหญ่ ๆ คือมีอัตราส่วนจำนวนนักเรียน 20-25 คน ต่อครู 1 คน และจำนวนนักเรียน 26-30 คน ต่อครู 1 คน ส่วนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้นมีกระจายในอัตราส่วน

ต่าง ๆ กัน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่มีอัตราส่วนนักเรียน 21-25 คน ต่อครู 1 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีแนวโน้มที่จะมีอัตราส่วนนักเรียน 26-30 คน ต่อครู 1 คนมากขึ้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัฐบาลมีอัตราส่วนจำนวนนักเรียน 20-25 คน ต่อครู 1 คน แต่โรงเรียนราษฎร์มีหลายขนาด

อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้อง โดยทั่ว ๆ ไปแล้วอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องมีขนาดกระจายกันดังนี้ ระดับอนุบาลโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่จะมีขนาดต่ำกว่า 26 คน ต่อห้อง ส่วนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีทั้งขนาดต่ำกว่า 26 คนต่อห้อง และขนาด 31-35 คนต่อห้อง ระดับประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่มีขนาด 36-40 คนต่อห้อง สังกัดกรุงเทพมหานครมีขนาดกระจายกันอยู่มาก ในระหว่างต่ำกว่า 31 คน ขนาด 31-35 คน และ 36-40 คน โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีขนาดต่ำกว่า 31 คนต่อห้อง และ 36-40 คนต่อห้องมากกว่าขนาดอื่น ๆ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนส่วนใหญ่มีขนาดต่ำกว่า 40 คนต่อห้อง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีขนาด 36-40 คนต่อห้อง ส่วนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนไม่มีแนวโน้มที่สม่ำเสมอ

ค่านักดูดีของครู ระดับอนุบาลครูส่วนใหญ่ที่สังกัดกรมสามัญศึกษาได้วุฒิป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า (62 %) ส่วนครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ได้วุฒิสามัญไม่สูงกว่า ม.6 (39 %) ระดับประถมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 61 มีวุฒิป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า แต่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ร้อยละ 63 มีวุฒิสามัญไม่สูงกว่า ม.6 ระดับประถมศึกษาตอนปลายครูสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวนมากที่ได้วุฒิตั้งแต่ ป.กศ.สูงถึงปริญญาตรีและสูงกว่า คือ สังกัดกรมสามัญศึกษาร้อยละ 83 และสังกัดกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 65 แต่ครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีเพียง 32 % ที่ได้วุฒิ-

สูงกว่า ม.6 และเพียง 22 % ที่ได้วุฒิ ป.กศ.สูงขึ้นไป ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูที่สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่จะมีวุฒิปริญญาตรี (47-54 %) ส่วนครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้นมีเพียงร้อยละ 7-9 เท่านั้นที่ได้วุฒิปริญญาตรีและสูงกว่า ส่วนใหญ่ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะมีวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า (47 %) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรมสามัญศึกษามีครูที่มีวุฒิส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี แต่ของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้นจะได้วุฒิปริญญาตรีเพียง 20 %

ด้านคุณภาพของผลผลิต (Out put) ใช้คำมัธยมฐานของนักเรียนเป็นเกณฑ์สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนราษฎร์มีอัตราส่วนของโรงเรียนในเกณฑ์ดี คือสูงกว่าสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระดับประถมศึกษาตอนต้น และสูงกว่ากรมสามัญศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนในระดับอนุบาลและมัธยมศึกษาตอนปลายไม่แตกต่างกัน¹

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำโครงการวิจัยร่วมกัน โดยวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ พ.ศ. 2517 โดยมีแนวทางศึกษาปัญหาเพื่อวิจัยมุ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

1. ศึกษาปัจจัยที่ป้อนเข้าไปในการผลิต (Inputs) การสำรวจในประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ คือ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Physical Facilities)

¹ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การวิจัยคุณภาพประสิทธิภาพของโรงเรียนทุกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร, หน้บาทคัดย่อ.

ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน การใช้ห้องเรียน วุฒิศึก และ
คุณสมบัติของครู ปริมาณงานของครูและความสามารถของครู (Teacher Performance)
ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาทั้งส่วนของรัฐและเอกชน

2. ศึกษาคุณภาพของผลผลิต (Out puts) หรือสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ
นักเรียนจะเป็นการทดสอบเพื่อคนหาระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนหรือคุณภาพ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษา มีดังนี้ คือ

ก. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วประเทศ

1. ขนาดของโรงเรียน ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน
(อาชีพของบิดา) การศึกษาของบิดามารดาและการเรียนซ้ำชั้นของนักเรียน เป็นตัวแปร
สำคัญที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กล่าวคือนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่
ที่มีนักเรียนมากกว่า 300 คนขึ้นไป มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี
เคยเรียนชั้นอนุบาลมาก่อน และไม่เคยเรียนซ้ำชั้น จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
ในจำนวนตัวแปรดังกล่าวภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลเป็นอันมาก และไม่สามารถ
แยกจากกันได้โดยเด็ดขาดจากองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ไม่มีความสำคัญมากนักต่อการอธิบายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู พื้นที่ต่อนักเรียน คุณวุฒิศึก ระยะเวลาการศึกษาสามัญ
ของครู การมีหนังสือแบบเรียน ตัวแปรบางตัวแปรที่ใช้เป็นกรณีกำหนดค่าใช้จ่ายทาง
การศึกษาของโรงเรียนอาจได้รับการพิจารณาเปลี่ยนแปลงเพื่อลดค่าใช้จ่ายลง โดยไม่มี
ผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนมากนัก

3. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผล
ทางการเรียนในทางตรงกันข้าม ได้แก่ การขาดเรียนของนักเรียน ระยะทางจากบ้าน

ถึงโรงเรียนและอายุของนักเรียน กล่าวคือนักเรียนอายุมาก บ้านอยู่ห่างไกลโรงเรียน และขาดเรียนบ่อยครั้งจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนน้อยกว่านักเรียนพวกอื่น

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภูมิภาคต่าง ๆ

1. กลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของนักเรียน มากหรือน้อยจะมีลักษณะคล้ายกันในแต่ละภาคและไม่ต่างจากกลุ่มตัวแปรที่อธิบายสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของข้อมูลทั่วประเทศมากนัก

2. ตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน อาชีพของบิดา การเรียน ในชั้นก่อนการศึกษาภาคบังคับ การเรียนซ้ำชั้น สถิติการ ขาดเรียนและความคิดเห็นของ ครูต่อความสามารถของนักเรียน เป็นกลุ่มตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของ สัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนสูงทุกภาค

3. ตัวแปรอาชีพของบิดา ซึ่งแสดงสภาพภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคม ของนักเรียน เป็นตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนที่ดีในทุก ภาค ยกเว้นภาคกลางและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร

ค. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามประเภทโรงเรียน

1. ความสำคัญของตัวแปรในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ร่วมอธิบายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละประเภทโรงเรียน มีลักษณะแตกต่างกันไป

2. ในโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท ตัวแปรเกี่ยวกับการเรียนซ้ำชั้นสามารถ อธิบายค่าความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้เป็นส่วนใหญ่ ขนาดของโรงเรียน เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในทุกประเภทโรงเรียน นอกจากโรงเรียนเทศบาล

3. อาชีพของบิดา ซึ่งเป็นตัวแปรที่แสดงถึงภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคม ของนักเรียนมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดมากกว่าโรงเรียนประเภทอื่น

4. คุณวุฒิครู เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนเทศบาล และโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่ไม่มีอิทธิพลอย่างใดต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา

ง. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน

1. สภาพที่ตั้งของบ้าน ภาษาไทยกลางที่ใช้พูดที่บ้าน และอาชีพของบิดา เป็นกลุ่มตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้สูงสุด รองลงไป ได้แก่ กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับสื่อความรู้ อันได้แก่ หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ ส่วนกลุ่มตัวแปรที่ไม่มีความสำคัญมากนัก ได้แก่ การศึกษาของบิดา และการศึกษาของบุคคลในบ้าน

2. ตัวแปรอาชีพของบิดา เป็นตัวแปรสำคัญ อาจใช้แทนองค์ประกอบภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนได้¹

ผู้อำนวยความสะดวกยืนยันค้นคว้าเรื่องเด็ก แห่งมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ได้ศึกษาเรื่องเด็กติดต่อกันมาประมาณ 30 ปี โดยใช้ความรู้ทางค่านิยมวิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา และการแพทย์ ประกอบการวิจัย ซึ่งจากผลของการวิจัยได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็ก ดังนี้

1. องค์ประกอบทางร่างกาย (Physical factors) ได้แก่ อัตรากาจรใจเรื้อรังเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย ตลอดจนลักษณะท่าทางของเด็กด้วย

2. องค์ประกอบทางค่านิยมรัก (Love factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์

¹โครงการวิจัยร่วมระหว่างสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา : องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 25 17, หน้บาทคัดย่อ.

ของบิดา มารดา กับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม (Cultural and Social factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้านและฐานะความเป็นอยู่ทางบ้าน เป็นต้น

4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกันทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน

5. องค์ประกอบทางการพัฒนาตนเอง (Self-Development factors) ได้แก่ การพัฒนาค่านิยม ปัญหา ความสนใจและทัศนคติของนักเรียนต่อการเรียน

6. องค์ประกอบทางการปรับตัว (Self-Adjustment factors) ได้แก่ ปัญหาด้านการปรับตัวและการแสดงออกทางอารมณ์¹

ในปี ค.ศ. 1958 โบนัสแมนและแมทธิว ได้ทำการศึกษานักเรียนมัธยมกลุ่มที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เมื่อได้รับการควบคุมสติปัญญาและระดับการเรียนแล้ว สาเหตุสำคัญของกลุ่มที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน คือ ทัศนคติของบิดามารดาต่อการศึกษา บิดาส่วนใหญ่ของเด็กเหล่านี้ไม่คัดค้านถ้าเด็กในความปกครองของตนจะออกจากโรงเรียน ส่วนบิดามารดาของเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนส่วนมากเห็นคุณค่าของการศึกษาและสนับสนุนให้เด็กเรียนจบการศึกษา²

¹Danial A. Prescott, "A Report of Conference on Child Study", Educational Bulletin, (Faculty of Education, Chulalongkorn University, 1961).

²P.H.Bowman and C.V.Matthews, "The Motivations of Youth for Leaving School," Report on Cooperative Research Project No. 200, (Washington D.C., United States Office of Education, 1958).

เพียร์สและโบว์แมน ได้ทำการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมจากนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำ พบว่าปัจจัยทางครอบครัวของเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงนั้น ไคแก่ บิคารมารคาเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาดี มีความคาดหวังจากเด็กสูง คิดว่าเด็กมีความรับผิดชอบและชอบเป็นอิสระไม่พึ่งใคร และได้พบอีกว่าตัวเด็กเองก็ยอมรับว่าบิคารมารคามีอิทธิพลต่อชีวิตของเขา¹

ประยูทธ วัชรเกษม ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิคารมารคา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความมุ่งหวังในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปีการศึกษา 2513 โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูสามแบบ คือ การให้ความรัก การลงโทษและการคาดหวังกับเด็กที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบที่ต่างกัน ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

1. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ในแบบการให้ความรักและการลงโทษน้อย แต่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบการคาดหวังกับเด็กมาก ทั้งนี้ยังมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. เด็กชายและเด็กหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ในแบบการคาดหวัง

¹J.V. Pierce and P.H. Bowman, "Motivation Patterns of Superior High School Students," Report on Cooperative Research Project No.208, (Washington D.C., United States Office of Education, 1960).

กับเด็ก จะมีระดับความมุ่งหวังในการเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹

มณฑาทิพย์ พัวพาณิชย์ ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครองกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็ก เมื่อปี 2516 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่สังกัดโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 230 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า การอบรมสั่งสอนในลักษณะของการฝึกความเป็นอิสระจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็ก ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง และการฝึกสัมฤทธิ์ผลก็เช่นกัน คือถ้าได้มีการฝึกความเป็นอิสระและมีการฝึกสัมฤทธิ์ผลแก่เด็กเพิ่มมากขึ้นแล้วก็จะทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กสูงขึ้น ส่วนความเข้มงวดและการให้รางวัลและการลงโทษนั้น มีความสัมพันธ์ในทางลบ ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง คือถ้ามีความเข้มงวดมากไปจะทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กต่ำ หรือถ้ามีการให้รางวัลหรือมีการลงโทษมาก ก็จะทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กต่ำเช่นกัน สำหรับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กชายและเด็กหญิง ที่ทำการวิเคราะห์ได้นี้ ปรากฏว่าได้ผลตรงกันข้าม คือถ้าเด็กชายเมื่อได้รับการคาดหวังสูงจะมีสัมฤทธิ์ผลสูง แต่เด็กหญิงเมื่อได้รับการคาดหวังสูงจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ ถึงอย่างไรก็ตาม จากผลของการประมาณว่าความคาดหวังจากสมการความสัมพันธ์ก็เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ผู้ปกครองของเด็กไม่ว่าจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำหรือสูงก็ตาม ก็มีความคาดหวังกับเด็กไว้ทุกคน ซึ่งจากผลนี้ถ้าผู้ปกครองจะลดการคาดหวังกับเด็กหญิงแล้วก็จะทำให้เด็กหญิงมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเพิ่มมากขึ้น แต่สำหรับเด็กชายแล้วควรที่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 ประยุทธ์ วัชรประดิษฐ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความมุ่งหวังในการเรียนของนักเรียน มศ.3

โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปีการศึกษา 2513" (ปริญญา
นิพนธ์วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514), หน้า 48.

จะเพิ่มความคาดหวังให้มากขึ้น สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจะสูงตามด้วย¹

สุมาลี สังข์ศรี ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านโดยทั่ว ๆ ไปของทั้งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต่างก็อยู่ในเกณฑ์สูง นักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05²

สุวิทย์ สมานมิตร ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2515 ผลการวิจัยมีดังนี้ คือ เกี่ยวกับเพศ หญิงมีสัมฤทธิ์ผลดีกว่าชาย เปรียบเทียบระหว่างอายุกลุ่มอายุต่ำสุด (17½ - 19 ปี) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด กลุ่มอายุมากที่สุด (23½ - 25 ปี) เป็นอันดับที่สอง กลุ่มอายุกลาง ๆ (21 - 23½ ปี) มีสัมฤทธิ์ผลต่ำที่สุด นักเรียนที่ได้คะแนนสูงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ นักเรียนที่เลือกศึกษาในคณะ-

¹มณฑาทิพย์ พัวพาณิชย์, "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครองกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็ก" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2516), หน้าบทคัดย่อ.

²สุมาลี สังข์ศรี, "ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 6" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้าบทคัดย่อ.

เกษตรศาสตร์ในอันดับค่า ๆ ก็มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนค่าเช่นกัน นักเรียนที่มารดามีการศึกษาชั้นค่า (ประถมปีที่ 7 หรือค่ากว่า) มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเงิน สุขภาพ และการเรียนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนค่า การศึกษารั้งนี้ได้พบค้วว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมุ่งที่จะศึกษาต่อไปอีก แต่ก็ไม่ได้หวังว่าจะเป็นเกษตรกรที่คี่ในอนาคต¹

ขวัญญา จีระวิบูลพรภณ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความหนวกหูของเสียงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวอย่างประชากรแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นนักเรียนจากโรงเรียนเทพศิรินทร์ และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยโรงเรียนละ 250 คน ส่วนที่สองเป็นนักเรียน จากโรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม 4 ห้องเรียน ห้องละประมาณ 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 2 ห้อง กลุ่มทดลอง 2 ห้อง ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มเค็ยวกัน ขณะทีเรียนในอาคารเรียนที่มีระดับเสียงค่ากว่า ค็กกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขณะทีเรียนในอาคารเรียนที่มีระดับเสียงสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทีระดับ .01 และ .05 ในโรงเรียนเทพศิรินทร์ และโรงเรียนสวนกุหลาบ ตามลำดับ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสองกลุ่ม ซึ่งเรียนในห้องเรียนทีมีความแตกต่างกันในด้านระดับเสียงในขณะทีทำการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทีระดับ .05

3. นักเรียนกลุ่มทดลองทีเรียนในห้องเรียนทีมีระดับเสียงสูง มีอาการปวดหัว

¹สุวิทย์ สมานมิตร, "ปัจจัยทีมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2515" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2515), หน้าบทคัคย่อ.

ปวดหู คลื่นไส้เล็กน้อย เบื่อเรียนและหงุดหงิด¹

สิทธิชัย รอดเคชา ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลทางการศึกษา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับของเทศบาลในจังหวัด สระบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับของเทศบาลไม่แตกต่างกัน ความสูญเสียทางการศึกษาเนื่องจากนักเรียนซ้ำชั้นและออกกลางคันในโรงเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต่ำกว่า โรงเรียนของเทศบาล ค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไปเนื่องจากนักเรียนซ้ำชั้นและออกกลางคัน ของนักเรียนรุ่นปีการศึกษา 2509, 2510 และ 2511 รวมกันทั้งสิ้นเท่ากับ 660,085 บาท สาเหตุที่สำคัญที่นักเรียนซ้ำชั้น ได้แก่ ผู้ปกครองไม่สนใจในการศึกษา สาเหตุอื่นๆ ได้แก่ ผู้ปกครองยากจน นักเรียนสุขภาพไม่ดีและเรียนอ่อน การสอนของครูไม่ต่อเนื่องกัน นักเรียนออกกลางคันมากที่สุด มีสาเหตุมาจากความยากจนของครอบครัว เด็กออกไปช่วยผู้ปกครองทำงาน ครูส่วนมากมีความเห็นว่า วิธีแก้ปัญหานักเรียนซ้ำชั้นควร จะเน้น การสอนวิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มากกว่าวิชาอื่น และควรมีการอบรมครูประจำการ เพื่อปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น²

สมบูรณ์ สว่างวรชาติ ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนจากหลักสูตรประถม-

¹วิัญญา จีระวิบูลพรพรณ, "ความทวนทวนของเสียกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้าบทคัดย่อ.

²สิทธิชัย รอดเคชา, "การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลทางการศึกษา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับของเทศบาล ในจังหวัด สระบุรี" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย - ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้าบทคัดย่อ.

ศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถม
ปีที่ 1 โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ที่เรียนตามหลักสูตรประถม
ศึกษา พุทธศักราช 2521 จำนวน 657 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 จำนวน 693 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียน
ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนที่ได้จากการสังเกตภาคปฏิบัติของนักเรียนมีความ
สัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ของคะแนน
เท่ากับ .432 และร้อยละของการตอบถูกของนักเรียนในแต่ละเนื้อหาวิชาเรียงลำดับ
จากมากไปหาน้อยมีดังนี้ คือ หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วย
ที่ 4 ชาติไทย หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้านและหน่วยที่ 5 ชาวและเหตุการณ์วันสำคัญ¹

ซิม ได้ศึกษาลักษณะ 4 อย่างของครู คือ เกรดเฉลี่ยผลการเรียน (College
Grade Point Average) ปริญาบัตร วุฒิ และประสบการณ์การสอนของครูจะส่งผล
ต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนภายใน 5 ปี โดยศึกษาจากระเบียบสะสมของ
นักเรียนชั้น (Grade) ปีที่ 6 จำนวน 124 คน และศึกษาประวัติของครูที่เคยสอน
นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 แล้วทดสอบหาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาเลขคณิต
ภาษา และการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ได้เกรดเฉลี่ยสูงกว่า 2.50 จะมีผลสัมฤทธิ์ด้าน -

¹สมบุรณ์ สว่างวรชาติ, "ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมปีที่ 1"
(ปริญญาโทพัฒนศึกษาศาสตร์ สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2520), หน้าบทคัดย่อ.

ภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่ได้เกรดต่ำกว่า 2.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ไม่มีปริญญาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูมีปริญญา

3. นักเรียนที่เรียนกับครูมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูมีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 10 ปี

จากผลการศึกษาของซิม พบว่าระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอนของครู เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน เมื่อครูนำหลักสูตรไปใช้จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกันด้วย¹

นอกจากนั้นก็ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อันเนื่องมาจากวิธีสอนต่าง ๆ กัน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก จะกล่าวถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

นันทนา เทพบริรักษ์ ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย "พลังงาน" โดยวิธีการระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) แบ่งเป็น 2 ห้อง ห้องหนึ่งสอนด้วยวิธีการระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ส่วนอีกห้องหนึ่งสอนแบบธรรมชาติ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว นักเรียนมีพัฒนาการด้านสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น และมีทัศนคติด้าน -

¹Phing Chung Shim, "A Study of the Curriculum Effect of Four Teacher Characteristics on the Achievement of Elementary School Pupils," Dissertation Abstracts, (1964), pp. 5225-5226.

มนุษย์สัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าการเรียนการสอนด้วยวิธีธรรมดา¹

วาสนา ชาวหา ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากชุดการสอนที่วิเคราะห์ระบบกับไม่วิเคราะห์ระบบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนจากชุดการสอนที่วิเคราะห์ระบบ กับกลุ่มที่เรียนจากชุดการสอนที่ไม่วิเคราะห์ระบบ และกลุ่มที่ไม่ใช้ชุดการสอน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนที่วิเคราะห์ระบบสูงกว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนที่ไม่วิเคราะห์ระบบ และที่ไม่ใช้ชุดการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 2 กรณี แต่ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนที่ไม่วิเคราะห์ระบบกับนักเรียนที่ไม่ใช้ชุดการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01²

ประพันธ์ ฉัตรจีน ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาเรขาคณิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เครื่องฉายภาพโปร่งใสกับภาพยนตร์ 8 ม.ม.พิเศษ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้

¹นันทนา เทพบริรักษ์, "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย "พลังงาน" โดยวิธีการระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้าบทคัดย่อ.

²วาสนา ชาวหา, "การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากชุดการสอนที่วิเคราะห์ระบบกับไม่วิเคราะห์ระบบ" (ปริญญา-นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าบทคัดย่อ.

ภาพยนตร์ 8 ม.ม.พิเศษไม่แตกต่างกัน แต่ที่สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มที่สอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทางด้านความคงทนของการเรียนรู้นักเรียนในช่วง 2 สัปดาห์ ภายหลังจากการเรียนผลปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่สอนโดยใช้ภาพโปร่งใสและกลุ่มที่สอนโดยใช้ภาพยนตร์ 8 ม.ม.พิเศษ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามปกติแล้ว กลุ่มทดลองทั้งสองมีความคงทนของการเรียนรู้นักเรียนสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01¹

จากงานวิจัยต่าง ๆ ข้างต้นนี้ทำให้ทราบได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง จึงควรจะได้ศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ต่อไปอีก

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

กฤษณา ชำยง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ" โดยใช้ประชากรทั้งสิ้น 97 คน ซึ่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ ปีการศึกษา 2513 ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูใหญ่ทั้งกลุ่มมีความเข้าใจในงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ครูใหญ่ที่มีวุฒิสูงจะได้คะแนนความเข้าใจงานวิชาการสูง และครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่มานานอายุราชการสูง และมีอายุจริงสูงจะได้คะแนนความเข้าใจงานวิชาการต่ำ ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากคือ โรงเรียนไม่มีงบประมาณจัดตั้งห้องสมุด ไม่มีครูบรรณารักษ์โดยเฉพาะ หนังสือมีไม่เพียงพอ และหนังสือที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ที่รองลงมาคือ อุปกรณ์การสอนที่จำเป็น

1 ประพันธ์ ผลัดรีน, "การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาเรขาคณิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เครื่องฉายภาพโปร่งใสกับภาพยนตร์ 8 มิลลิเมตรพิเศษ" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าทศกัยอ.

บางอย่างมีไม่เพียงพอ บริเวณคับแคบ และครูใหญ่ทำงานธุรการมากกว่างานด้านวิชาการ¹

สุวิช แก้วเกษ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดศึกษาศึกษาศึกษากรุงเทพมหานคร" เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานบริหาร 5 ประเภท คือ งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน และงานบริหารธุรการ การเงินและบริการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้บริหาร 50 คน นักวิชาการ 300 คน และประชาชน 212 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โครงสร้างของระบบบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขาดการประสานสัมพันธ์ที่ดี การพัฒนาและใช้บุคลากรไม่เหมาะสม ขาดการบำรุงขวัญและมีการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นน้อย ในกลุ่มผู้บริหารและนักวิชาการมิได้มีความแตกต่างกันในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่บริหาร ทั้ง 5 ประเภท เพราะส่วนใหญ่ประมาณหนึ่งในสามยอมรับว่า ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยมาก แต่ในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์เช่นเดียวกัน เมื่อนำกลุ่มประชาชนมาเปรียบเทียบ้วยปรากฏว่า กลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่ได้ให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเลย บางกลุ่มระบุว่าให้ความสัมพันธ์กับโรงเรียนบ้างเหมือนกันแต่น้อยมาก ส่วนทางค่านอื่น ๆ อีก 4 ค่านั้นไม่แตกต่างจากกลุ่มอื่น²

¹ ฤกษ์มา ชำยั้ง, "ความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดศึกษาศึกษาศึกษากรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับงานด้านวิชาการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25 13), หน้าบทคัดย่อ.

² สุวิช แก้วเกษ, "งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดศึกษาศึกษาศึกษากรุงเทพมหานคร" (ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 25 17), หน้าบทคัดย่อ.

พรศรี ทองสมจิตร ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมทางการบริหารโรงเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 382 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โดยทั่วไปครูใหญ่มีพฤติกรรมทางด้านการจัดองค์การ การจัดบริหารงานบุคคล และการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านค่อนข้างสูงตามลำดับ ในเรื่องการทำความเข้าใจตกลงกับคณะครูก่อนปฏิบัติงานและการควบคุมการสอนของครูโดยการเดินดูรอบ ๆ การแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชา การไม่ใช้วิธีย้ายครูเมื่อมีการขัดแย้งระหว่างครู การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูไปศึกษาต่อ และครูในโรงเรียนส่วนมากร่วมมือในการทำงานและเข้าร่วมประชุมที่ พฤติกรรมทางด้านการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการค่อนข้างประมาณเป็นลักษณะที่อยู่ในระดับน้อย ส่วนพฤติกรรมในด้านการเสนอรายงานอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะการให้ครูได้รับรู้ข่าวซึ่งเป็นผลได้ผลเสียของตนเอง แต่เมื่อครูในโรงเรียนไม่สามารถคัดกันครูใหญ่จะไม่รายงานให้ผู้บริหารทราบ¹

พัชรา กาญจนารัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สิ่งแวดล้อมทางสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยใช้โรงเรียนซึ่งเป็นตัวอย่างประชากร 98 โรงเรียน เป็นโรงเรียนกรมสามัญศึกษา 24 โรงเรียนกรุงเทพมหานคร 38 โรงเรียนและโรงเรียนราษฎร์ 36 โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนกรมสามัญศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนนักเรียนในห้องมากกว่าเกณฑ์ โรงเรียนกรุงเทพมหานครมีครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนราษฎร์มีเนื้อที่ดังโรงเรียนน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สภาพที่ขาดแคลนและพบมากในโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท คือการจัดน้ำดื่ม

¹พรศรี ทองสมจิตร, "พฤติกรรมทางการบริหารโรงเรียน ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518), หน้าบทคัดย่อ.

น้ำใช้ที่ถูกสุขลักษณะและมากพอเพียง ส่วนและที่ถ่ายบัสสาวะ สนาม บริเวณโรงเรียน และจำนวนห้องเรียนซึ่งมีไม่มากนัก ในส่วนที่มีปริมาณค่อนข้างพอเพียงและไม่เป็นปัญหา อุปสรรคนัก คือ ในเรื่องของโต๊ะเรียน ม้านั่ง กระดานดำ การกำจัดขยะและน้ำโสโครก การป้องกันอุบัติเหตุและเหตุรำคาญต่าง ๆ สภาพของโรงอาหารและรั้วโรงเรียน ส่วนสภาพแวดล้อมทางจิตใจปรากฏว่า บรรยากาศทางสังคมระหว่างครู นักเรียน และ ผู้ปกครองในโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท อยู่ในลักษณะดีและมีความสัมพันธ์กันดีพอสมควร¹

วิโรจน์ มุฑุกัมภ์ ได้วิจัยถึงปัญหาการสอนผลศึกษาในโรงเรียนเทศบาลของ กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นครูที่มีวุฒิผลศึกษาและไม่มีวุฒิผลศึกษา จำนวน 160 คน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาของการสอนผลศึกษาในโรงเรียนเทศบาลนั้น คือ มีครูพลละไม่เพียงพอใช้ครูประจำชั้นสอน ชั่วโมงการสอนของครูมีมากเกินไป มีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนและเครื่องอำนวยความสะดวก ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ตัวนักเรียน การสอนในชั่วโมงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผลศึกษานิเทศก์ ครูสอนผลศึกษาแต่ละกลุ่มประสบปัญหาปานกลาง ครูไม่มีวุฒิทางผลศึกษาประสบปัญหามากกว่าครูที่มีวุฒิผลศึกษาในระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่ปัญหาเกี่ยวกับผลศึกษานิเทศก์มีวุฒิผลศึกษาประสบปัญหามากกว่าครูไม่มีวุฒิผลศึกษา ส่วนปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน เครื่องอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับผู้บริหารและผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง²

¹พัชรา กาญจนารัตน์, "สิ่งแวดล้อมทางสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้าบทคัดย่อ.

²วิโรจน์ มุฑุกัมภ์, "ปัญหาการสอนผลศึกษาในโรงเรียนเทศบาลของกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาผลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้าบทคัดย่อ.

เขาว์นาประภา ทิพย์สุนทรพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร" โดยใช้โรงเรียนในโครงการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 โรงเรียน จำนวน 287 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความพร้อมในการเรียนอ่านด้านการรู้ความหมายของศัพท์และคำกริยาสายตาและกล้ามเนื้อให้สัมพันธ์กันส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือกลุ่มนักเรียนหญิงและกลุ่มนักเรียนที่เคยผ่านอนุบาลมาแล้ว ส่วนนักเรียนชายนอกจากความพร้อมทั้งสองด้านที่กล่าวมาแล้ว ยังมีความพร้อมด้านความเข้าใจในการฟังที่ส่งผลต่อเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยผ่านอนุบาลมีความพร้อมด้านการใช้สายตาและกล้ามเนื้อให้สัมพันธ์กันเพียงด้านเดียวที่ส่งผลต่อตัว เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนอ่านพบว่านักเรียนชายมีความพร้อมด้านความเข้าใจในการฟังสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความพร้อมด้านที่เหลือออกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตินักเรียนที่เคยผ่านอนุบาลมาแล้วมีความพร้อมในการเรียนอ่านทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยผ่านอนุบาลมาเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่เรียนเก่งและปานกลางมีความพร้อมในการเรียนอ่านทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่เรียนอ่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่เรียนเก่งมีความพร้อมด้านกรู้ความหมายของศัพท์และคำกริยาคำความเข้าใจในการฟังสูงกว่านักเรียนที่เรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹

กรมวิชาการ ได้ทำการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นครูใหญ่ทั้งหมดในโรงเรียนเทศบาล

¹เขาว์นาประภา ทิพย์สุนทรพงษ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หนามทศัศยอ.

จำนวน 386 คน ได้รับข้อเสนอแนะและการแสดงความคิดเห็นจากผู้บริหาร การศึกษา
เกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียน พอสรุปได้ดังนี้

1. ในค่านงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ เช่น งบประมาณการก่อสร้างอาคาร
เรียน ค่าซ่อมแซมอาคาร ค่าวัสดุอุปกรณ์ เสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขความล่าช้าในการ
จ่ายเงินงบประมาณ
2. ในค่านบุคลากร ควรเพิ่มอัตราครูวิชาศิลปศึกษา ทัศนศึกษา พลศึกษา
การโรง และมีปัญหาครูที่บรรจุใหม่ถูกส่งตัวไปชามาก
3. ในค่านวิชาการมีความต้องการให้จัดอบรมครูหลักสูตรใหม่ การวัดผล
การบริการ และการจัดบริการแนะแนว การจัดศึกษานิเทศก์ออกไปเยี่ยมโรงเรียนเพื่อ
รับทราบปัญหา ควรมีศึกษานิเทศก์ประจำทุกเขต ควรจัดให้มีศูนย์วิชาการทุกเขต และ
ควรส่งครูไปศึกษาต่อหรือดูงานทั้งในประเทศและนอกประเทศ
4. ในค่านอุปกรณ์การเรียนการสอน มีความต้องการให้เพิ่มปริมาณค่าน
อุปกรณ์การสอน ค่านวิทยาศาสตร์ พลาสมาบิลด์ ศิลปะ เครื่องรับโทรทัศน์และวิทยุให้มาก
ขึ้น รวมทั้งจัดให้มีการอบรมครูใหญ่ จักทำและรู้จักใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย
5. ในค่านอาคารสถานที่และบริเวณปรากฏว่าอาคารสถานที่ยังไม่เหมาะสม
ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เช่น อาคารเรียน โรงฝึกงาน บ้านพักครู ส้วม โรง
อาหาร ห้องประชุม สนาม รั้วโรงเรียน ไฟฟ้าและถนน และบางรายได้ช่วยแก้ไขปัญหาน้ำ
ท่วมบริเวณโรงเรียน
6. ในค่านการจัดบริการต่าง ๆ ควรจัดให้มีบริการแนะแนว บริการสุขภาพ
บริการอาหารกลางวัน น้ำดื่ม น้ำใช้ สถานพยาบาลครูกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะการ
จัดยานพาหนะเดินทางไปโรงเรียนและกลับบ้าน¹

¹กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, "รายงานการสำรวจสภาพปัญหาและ
ความต้องการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร" (อัครสำเนา).

กองวิชาการ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องการสอนสองผลัด จากกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูรอบเช้าและรอบบ่าย ผู้ปกครองและนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. คุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำลงเนื่องจากมีปัจจัยคือ ขณะที่นักเรียนรอบเช้าเรียนจะถูกนักเรียนรอบบ่ายส่งเสียงรบกวน ครูมิได้เตรียมการสอนมากนัก
2. ความประพฤติของนักเรียนเลวลง เนื่องจากนักเรียนมีเวลาว่างมากอาจใช้เวลาประพฤติในทางเสื่อมเสีย ซึ่งส่วนมากจะเป็นนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย แต่นักเรียนรอบเช้าและรอบบ่ายไม่แบ่งพวกกัน
3. การเดินทาง ครูและนักเรียนรอบเช้ามาไม่ทันเวลา ส่วนครูและนักเรียนรอบบ่ายกลับบ้านเย็นเกินไป แต่การสอนสองผลัดช่วยลดปัญหาการจราจร
4. การบริหารโรงเรียน มีปัญหาด้านการควบคุมนักเรียนเข้าออกบริเวณโรงเรียน ครูส่วนมากมีความพอใจที่จะให้เลิกสอนสองผลัด ส่วนค่าตอบแทนที่ให้กับครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และภารโรง ควรให้ต่อไป และควรมีการเปลี่ยนครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการรับค่าตอบแทน
5. ผู้ปกครองนักเรียนต้องการให้บุตรหลานเรียนเต็มวัน ไม่เห็นด้วยกับการสอนสองผลัด
6. สุขภาพของนักเรียนเลวลง เด็กรอบเช้ามาโรงเรียนมิได้รับประทานอาหารเช้า
7. การสอนสองผลัดทำให้เด็กเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว คือช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน¹

¹กองวิชาการ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, การศึกษาวิเคราะห์เรื่องการสอนสองผลัด (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2519), หน้าบทความ.

สิริมา เกษมสิริสวัสดิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการจัดโรงเรียนแบบสองผลัดในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า

1. ครูรอบเช้าและรอบบ่ายใช้เวลาว่างจากการสอนตรวจงานนักเรียน ขณะไม่ปฏิบัติราชการใช้เวลาพักผ่อน นักเรียนรอบเช้าและรอบบ่ายอยู่บ้านจะช่วยทำงานบ้าน โรงเรียนประถมศึกษาแบบสองผลัดเป็นโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก และเปิดห้องเรียนรอบเช้ามากกว่าห้องเรียนรอบบ่าย
2. อาคารและสถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษาแบบสองผลัด มีจำนวนน้อยไม่พอเพียงกับจำนวนนักเรียน
3. สภาพทางด้านการพบว่านักเรียนสนใจเรียนน้อยในช่วงโมงสุดท้าย ใช้เวลาน้อยในการค้นหาความรู้ อีกทั้งไม่ค่อยได้ปรึกษาครูในปัญหาส่วนตัว การเรียนและสุขภาพ การมาโรงเรียนเพียงครึ่งวันมีผลกระทบกระเทือนต่อความประพฤติของนักเรียนน้อย ครูเห็นว่านักเรียนขาดเรียนวันเสาร์มาก และครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความต้องการมากที่จะให้นักเรียนมาเรียนเต็มวัน
4. โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านการและสันนาการให้แก่ นักเรียนน้อย
5. โรงเรียนจัดบริการตรวจสุขภาพ แจกหนังสือแบบเรียน สมุดดินสอให้แก่ นักเรียนมาก ส่วนบริการอื่น ๆ ให้แก่นักเรียนน้อย
6. ปัญหาในโรงเรียนสองผลัดที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก คือ นักเรียนรอบเช้าและรอบบ่ายไม่มีสถานที่นั่งพักผ่อนก่อนและหลังจากเลิกเรียน นักเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ขาดเรียนวันเสาร์ มีความผูกพันกับโรงเรียนน้อยลง และห้องสมุดมีหนังสือจำนวนน้อย นอกจากนี้ครูและนักเรียนมีปัญหาทางด้านส่วนตัว การเรียนการสอน และเกี่ยวกับโรงเรียนอีกด้วย
7. ครูและนักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการ เปิดสอนเต็มวัน และปรับปรุงสภาพ

ต่าง ๆ ในโรงเรียนให้ดีขึ้นทุกด้าน¹

เมื่อได้ศึกษาดลงงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาของกรุงเทพมหานครแล้ว ทำให้ทราบว่ายังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นปัญหาและข้อบกพร่องอยู่ ดังนั้นจึงสมควรที่จะได้ทำการศึกษาและวิจัยกันต่อไป เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยนั้น ๆ มาปรับปรุงการดำเนินงานทางด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ผลที่ได้รับที่แท้จริงคือ ตัวนักเรียนเอง ซึ่งเป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของชาติ.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ศิริมา เกษมสิริสวัสดิ์, "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการจัดโรงเรียนแบบสองระดับในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญา - มหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้าบทคัดย่อ.